

<https://doi.org/10.31891/2415-7929-2025-35-7>

УДК [81'25:001.891] + 81'33

ВОРОБІЙОВА Лоліта

Навчально-науковий інститут економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського
Криворізького національного університету
<https://orcid.org/0000-0002-1001-1016>

МАЖАРА Маргарита

Навчально-науковий інститут економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського
Криворізького національного університету

ЛЕКСИКО-СТИЛІСТИЧНІ ЗАСАДИ ПЕРЕКЛАДУ НАУКОВИХ ТЕКСТІВ

У статті досліджено лексичні та стилістичні особливості перекладу наукових текстів, акцентовано увагу на досягненні адекватності, точності та стилістичної відповідності між мовою оригіналу і мовою перекладу. Визначено основні проблеми, з якими стикаються перекладачі під час роботи з науковими та технічними текстами. Визначено, що для досягнення лексичної точності перекладу необхідно правильно добирати терміни з урахуванням спеціалізованих словників, уникати багатозначності, використовувати калькування для збереження структури оригіналу та забезпечувати лексичну відповідність залежно від контексту. Розглянуто застосування перекладацьких прийомів — транслітерації, транскрибування та описового перекладу, які допомагають передати вузькоспеціалізовані терміни, що не мають прямих еквівалентів у мові перекладу. У статті також проаналізовано стилістичні особливості перекладу: об'єктивність і нейтральність викладу, термінологічну однорідність, стислість, логічність і збереження авторського стилю.

Наведено приклади перекладу англomовних наукових речень українською мовою, які демонструють правильне відтворення синтаксичних конструкцій, уникнення двозначності й дотримання наукового стилю. Особливу увагу приділено труднощам, що виникають унаслідок граматичних, морфологічних і синтаксичних відмінностей між англійською та українською мовами, а також під час перекладу термінологічних скорочень, неологізмів та аббревіатур, які ще не усталені в науковій мові.

Окремо розглянуто семантичні та синтаксичні трансформації (генералізацію, конкретизацію, членування речень, перестановку тощо), що забезпечують точність і природність перекладу.

Автори підкреслюють, що якісний переклад неможливий без глибокого знання предметної галузі, розуміння контексту та дотримання норм наукового стилю української мови. Адекватність перекладу визначається балансом між точністю, еквівалентністю й стилістичною узгодженістю, що гарантує збереження змісту, структури та функції тексту оригіналу.

Ключові слова: переклад наукових текстів, лексична еквівалентність, стилістична нейтральність, термінологія, перекладацькі трансформації, адекватність, стратегії перекладу.

VOROBIOVA Lolita, MAZHARA Marharyta

Mykhailo Tugan-Baranovskyi Educational and Research Institute of Economics and Trade of
Kryvyi Rih National University

LEXICAL AND STYLISTIC BASICS OF THE TRANSLATION OF SCIENTIFIC TEXTS

The article examines the lexical and stylistic peculiarities of translating scientific texts, emphasizing the importance of achieving adequacy, precision, and stylistic consistency between the source and target languages. It identifies the main linguistic and contextual challenges translators face when working with academic and technical materials. The study highlights the need for accurate term selection based on specialized dictionaries, avoidance of ambiguity, use of calques to preserve the original structure, and adherence to lexical equivalence according to the topic and context. Particular attention is given to lexical transformations such as transliteration, transcription, and descriptive translation, which help render specialized terminology lacking direct equivalents in the target language. The article also explores stylistic features essential for high-quality scientific translation, including objectivity and neutrality of presentation, terminological consistency, conciseness, logical coherence, and preservation of the author's style.

Examples from English-Ukrainian translations illustrate strategies for maintaining clarity and stylistic conformity, such as the adaptation of passive constructions and the contextual differentiation of polysemous terms. The study underscores the significance of understanding the semantic and syntactic differences between English and Ukrainian, as well as the translator's ability to navigate field-specific terminology, abbreviations, and neologisms that are not yet standardized in lexicographic sources.

Emphasis is placed on semantic transformations, the avoidance of tautology, and grammatical adaptation of complex sentences to ensure naturalness and readability in translation. The paper also analyzes the role of genre and stylistic conventions in conveying scientific discourse and discusses methods to overcome linguistic asymmetries through generalization, concretization, and syntactic restructuring.

Ultimately, it concludes that a competent translation of scientific texts requires not only linguistic expertise but also subject-matter knowledge, awareness of context, and adherence to the norms of the target scientific style. The adequacy of translation is determined by the balance between accuracy, equivalence, and stylistic conformity, ensuring the faithful transmission of meaning and structure from the source language into Ukrainian.

Keywords: scientific translation, lexical equivalence, stylistic neutrality, terminology, linguistic transformations, adequacy, translation strategies.

Стаття надійшла до редакції / Received 09.09.2025

Прийнята до друку / Accepted 06.10.2025

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями

У сучасних умовах активної міжнародної наукової співпраці та глобалізації наукових знань проблема адекватного перекладу наукових текстів набуває особливої актуальності. Під час перекладу таких текстів варто враховувати як лексичні, так і стилістичні особливості, адже саме це є запорукою досягнення точності, об'єктивності та адекватності перекладу.

Основна проблема полягає у забезпеченні балансу між точністю перекладу, збереженням наукового стилю та передачею змісту оригіналу без спотворень. Її розв'язання має як наукове, так і практичне значення, адже від правильності перекладу залежить адекватне сприйняття наукової інформації, коректність інтерпретації результатів досліджень і розвиток галузевої термінології.

Таким чином, дослідження лексичних і стилістичних особливостей перекладу наукових текстів спрямоване на вдосконалення теоретичних засад перекладознавства, підвищення професійного рівня перекладачів та забезпечення ефективної міжмовної наукової комунікації, що є важливим завданням сучасної лінгвістики та практики перекладу.

Формулювання цілей статті

Метою дослідження є з'ясування лексичних і стилістичних особливостей перекладу наукових текстів, а також визначення основних принципів, прийомів і засобів, що забезпечують адекватність, точність та стилістичну відповідність перекладу мові оригіналу.

У процесі виконання роботи було використано комплекс загальнонаукових і спеціальних методів дослідження, зокрема: описовий метод — для систематизації та характеристики лексичних і стилістичних особливостей наукових текстів; порівняльно-зіставний метод — для аналізу відмінностей між оригінальними іншомовними науковими текстами та їх перекладами, а також для виявлення способів передачі термінологічних і стилістичних засобів; контекстуальний аналіз — для з'ясування значення термінів і лексичних одиниць у певному контексті та визначення адекватності їх перекладу; лінгвостилістичний аналіз — для дослідження стилістичних рис наукового мовлення та способів їх збереження у перекладі; метод узагальнення — для формулювання висновків і вироблення практичних рекомендацій щодо перекладу наукових текстів.

Виклад основного матеріалу

Проблема перекладу наукових текстів, а саме врахування їхніх лексичних та стилістичних особливостей, привертає значну увагу сучасних дослідників у галузі перекладознавства. У науковій літературі питання адекватності та точності перекладу розглядаються у працях як вітчизняних, так і зарубіжних учених.

У наукових працях вітчизняних і зарубіжних учених розглядаються різні аспекти цього питання — від теоретичних основ перекладу до практичних методик відтворення термінології та стилістичних особливостей.

Це питання досліджувалося в працях Л. Коломієць, В. Коптілова, В. Карабана, О. Селіванової, І. Корунця, а також зарубіжних лінгвістів — П. Ньюмарка (P. Newmark), Ю. Найди (E. Nida), Ж. Віне (J.-P. Vinay) та Ж. Дарбельне (J. Darbelnet). Їхні дослідження становлять теоретичне підґрунтя для сучасних підходів до перекладу спеціалізованих текстів.

У працях І. Корунця та В. Карабана розглянуто питання адекватності та точності перекладу, а також принципи добору термінологічних еквівалентів у наукових текстах. О. Селіванова та Л. Коломієць наголошують на необхідності збереження семантичної точності та термінологічної узгодженості в перекладі, підкреслюючи роль контексту у виборі перекладацьких відповідників. Дослідження українських учених, зокрема, В. Коптілова, також акцентують на важливості дотримання норм наукового стилю, уникнення емоційно забарвленої лексики, двозначностей і надмірної образності. Це сприяє формуванню єдиних стандартів перекладу наукової літератури українською мовою. Окремі науковці, наприклад, Т. Кияк, Н. Костенко, Л. Черноватий розглядають переклад наукових текстів у контексті професійної підготовки перекладачів, підкреслюючи необхідність володіння фаховою термінологією та знанням специфіки галузевих текстів.

Зарубіжні дослідники, зокрема Ю. Найда та П. Ньюмарк, розробили концепції динамічної та семантичної еквівалентності, які стали ключовими для сучасної теорії перекладу. На думку Ньюмарка, перекладач має прагнути балансу між точністю змісту і природністю викладу, що особливо важливо для наукових текстів, де домінує логічність та об'єктивність.

Багато науковців наголошують на важливості відтворення термінологічної точності під час перекладу наукових текстів. Зокрема, дослідження присвячені визначенню критеріїв добору еквівалентів іншомовних термінів, проблемам перекладу спеціалізованої лексики, способам передачі термінологічних новоутворень і терміносистем загалом. Особлива увага приділяється питанням забезпечення однорідності термінології та узгодженості вживання понять у межах одного тексту, що є ключовим чинником точності та зрозумілості наукового перекладу.

У сучасних дослідженнях переклад наукових текстів розглядається не лише як механічне відтворення іншомовних структур, а як складний когнітивно-комунікативний процес, який передбачає глибоке розуміння предметної галузі, контексту й функцій тексту. У цьому контексті важливою є також проблема міжмовної стандартизації термінології, що забезпечує єдність наукової комунікації.

Крім того, у сучасних дослідженнях активно обговорюється проблема впливу стандартизації та уніфікації термінології на якість перекладу. У цьому контексті розглядаються шляхи узгодження термінів із міжнародними стандартами, що особливо важливо для забезпечення ефективної міжмовної наукової комунікації та інтеграції національних наукових здобутків у світовий науковий простір.

Отже, аналіз наукових джерел свідчить про актуальність та багатовимірність проблеми перекладу наукових текстів. Вивчення лексичних і стилістичних особливостей перекладу дає змогу не лише вдосконалити теоретичну базу перекладознавства, а й підвищити практичну якість наукових перекладів у різних галузях знань.

Під час перекладу наукових текстів варто враховувати лексичні і стилістичні особливості. Це важливо для досягнення адекватності перекладу тексту. Серед лексичних особливостей, які мають обов'язково враховуватися у перекладацькій практиці, можна виокремити такі, як:

1) вибір точного терміна з використанням для цього галузевих термінологічних словників, монографічних досліджень, наукових статей тощо: *Longitudinally, both self-acceptance and positive affect were associated with depression, the former directly, and the latter indirectly, through its association with self-acceptance* – У довгостроковій перспективі як **самоприйняття**, так і позитивний афект пов'язані з **депресією**: перше — безпосередньо, друге — опосередковано, через зв'язок із самоприйняттям [13];

2) уникнення багатозначності (одні й ті самі терміни можуть мати різні значення залежно від контексту): *Results are discussed in terms of the contributions of hedonic and eudaimonic well-being to the relief of depressive symptoms* – Результати обговорюються у контексті внеску гедоністичного та евдемоністичного благополуччя у полегшення симптомів депресії [12], зокрема: *hedonic and eudaimonic well-being* – гедоністичне та евдемоністичне благополуччя, *relief of depressive symptoms* – полегшення симптомів депресії;

3) використання калькування задля збереження структури оригінального терміна, але без ускладнень структури самого тексту: *The Big Bang theory explains the early development of the universe* – **Теорія Великого вибуху** пояснює ранній розвиток всесвіту [8];

4) дотримання лексичної відповідності (вибір синонімів залежно від тематики, контекстуального оточення): *The review reveals misalignments between challenges facing educators and formal PL on offer. It also highlights the importance of informal ongoing PL and educators' agency in orchestrating their learning* – Огляд показує невідповідність між викликами, з якими стикаються освітяни, та формальним **професійним навчанням**, яке пропонується. Також підкреслюється важливість неформального постійного навчання та **ініціативності** освітян у **організації** власного навчального процесу [14].

Урахування лексичних особливостей перекладу наукового тексту досягається через дослівний або еквівалентний переклад наявних у тексті оригіналу термінологічних та інших лексем. Найчастіше під час перекладу оригінального іншомовного тексту перекладач підбирає у мові перекладу найбільш точний відповідник, тобто **еквівалент** тієї чи іншої лексеми: *The link between psychological well-being and health has received considerable empirical support in recent years* – Зв'язок між психологічним **благополуччям** і здоров'ям отримав значну **емпіричну підтримку** в останні роки [12].

Також лексична специфіка перекладу наукового тексту полягає у використанні слів синонімічного ряду: англійські терміни "disease" та "illness" можуть бути перекладені українським словом «хвороба».

Лексична специфіка мови оригіналу в мові перекладу може бути передана через **описовий переклад**: *They face multiple challenges when embarking on EMI teaching* – Вони стикаються з численними викликами під час переходу **до викладання англійською мовою** [14]. Його використання доцільне тоді, коли немає точного (еквівалентного) відповідника в мові перекладу. Зазвичай, це стосується якихось вузькогалузевих термінів.

Для досягнення лексичної точності перекладу можуть бути використані **транслітерація** – це передача літерами мови перекладу іншомовної лексеми, **транскрибування** – передача вимови іншомовної лексеми засобами мови перекладу: українське слово «Запоріжжя» транслітерується латиницею як "Zaporizhzhia", англійське ім'я "George" транскрибується українською як «Джордж».

Описане вище дає підстави стверджувати, що врахування лексичної специфіки під час перекладу наукового тексту дає змогу досягнути точності й еквівалентності перекладу. Еквівалентність текстів оригінала і перекладу виражається в можливо максимальній рівнозначності на кожному рівні їхнього змісту [9, с. 118–123].

У практиці перекладу наукових текстів мають враховуватися стилістичні особливості, до яких можна віднести об'єктивність і нейтральність викладу, тобто уникнення емоційної лексики, оціночних висловлювань, а також однорідність термінології, що полягає в дотриманні термінологічної однорідності в тексті перекладу задля уникнення дезорієнтації читачів; стислість і логічність викладу передбачає дотримання чіткого структурування тексту, уникнення надмірних ускладнень і зайвої інформації; збереження авторського стилю, відповідність усіх наявних скорочень та позначень стандартам мови перекладу. Про дотримання стилістичних вимог під час перекладу наукових текстів свідчать такі приклади:

The purpose of this study was to investigate the correlation between self-acceptance and the positive coping style of psychiatric nurses, and investigate the mediating role of emotional intelligence – Мета цього дослідження полягала у вивченні зв'язку між самоприйняттям і позитивним стилем подолання психіатричних медсестер, а також у дослідженні посередницької ролі емоційного інтелекту [11];

Nurses are facing increasing pressure due to the progressing of society, broadening of nursing service connotation, and increasing of the masses' demand for medical treatment – Медичні сестри стикаються зі зростаючим тиском через розвиток суспільства, розширення значення медичних послуг та зростання потреб населення у медичному обслуговуванні [11].

У поданих вище прикладах дотримано нейтральний тон, логічність викладу наукового тексту.

Отож, під час перекладу наукових текстів мають братися до уваги: лексичні особливості, а саме вибір точного терміна, уникнення багатозначності, використання калькування задля збереження структури оригінального терміна, дотримання лексичної відповідності; а також стилістичні: об'єктивність і нейтральність викладу, однорідність термінології, стислість і логічність викладу, збереження авторського стилю, відповідність усіх наявних скорочень та позначень стандартам мови перекладу.

Переклад наукового тексту – це відображення текстового матеріалу з однієї мови на іншу зі збереженням форми, функції та мовних ознак конкретного тексту [4, с. 173–174]. Якщо за приклади двох мов перекладу й оригіналу взяти українську й англійську, то можна говорити про ряд проблем перекладу.

Насамперед це суттєва відмінність між англійською та українською мовами, яка утруднює переклад складних термінів і термінологічних сполук, складних синтаксичних конструкцій, уникнення тавтологій та синонімічних відтворень [5, с. 99].

Однією з основних проблем перекладу наукових текстів учені називають розкриття та передавання засобами української мови іншомовних реалій, пошук еквівалентів наукових термінів у мові перекладу, розбіжності в синтаксичній системі мов оригіналу й перекладу [6, с. 184]. Наприклад, у науковому тексті зустрічається термін "peer review process", який не має однозначного еквівалента в українській мові. Для подолання цих труднощів може використовуватися описовий переклад: «процес експертної оцінки». Також англійське слово "sustainability" у контексті може мати декілька значень, залежно від галузі (екологія, економіка тощо). Для подолання цих труднощів потрібен вибір відповідного терміна залежно від контексту. Наприклад, в екологічному тексті термін перекладається як «сталий розвиток», а в економічному – «економічна стійкість». Для цього перекладачеві потрібно звертатися до фахових словників або наукових джерел. Окрім того, в синтаксисі англійської мови часто використовують пасивний стан: *The results were analyzed and the conclusions were drawn*. Вирішенням цього є переклад із перетворенням пасивної конструкції на активну: *Результати проаналізували, а висновки зробили*.

Інші труднощі перекладу наукових текстів пов'язані з відмінностями у морфології, граматичній будові й синтаксичній структурі мов оригіналу й перекладу. Для подолання цих труднощів використовуються лексичні й граматичні трансформації (генералізація, конкретизація, прийом лексичних додавань, перестановка членів речення, членування речення на смислові відрізки та заміну частин мови [1]. Наприклад, в англійській мові є слово "researcher," яке морфологічно є іменником, тоді як в українській мові для передачі цього змісту часто використовується активна конструкція: «той, хто досліджує». Для вирішення цієї труднощі використовується заміна частини мови: *The researcher conducted the experiment* – *Дослідник провів експеримент*. Для вирішення труднощів, пов'язаних із синтаксичними відмінностями, використовують членування речення на смислові частини, генералізація та конкретизація. Термін "vehicle" у науковому тексті може мати широке значення: автомобіль, транспортний засіб, засіб пересування. Для вирішення цієї проблеми використовується уточнення контексту: *This vehicle is used in public transportation* – *Цей автобус використовується в громадському транспорті*. В англійській типовим є порядок «підмет–присудок–додаток»: *The scientists analyzed the results carefully*. Для розв'язання цієї проблеми використовують перестановку: *Результати ретельно проаналізували науковці*.

Під час перекладу наукового тексту можуть виникати труднощі у доборі відповідників до поданих у безконтекстному оточенні термінів якоїсь вузької галузі, термінологічних скорочень та абrevіатур, які не мають єдиної, зафіксованої у словниках, офіційних довідниках форми. Також суттєву проблему перекладу наукових текстів становить використання авторських, оказіональних скорочень. За таких умов перекладачі або створюють термін чи перекладають його, використовуючи абrevіатуру, запозичену з тексту оригіналу, або розшифровують: *The HRP results indicated significant improvement* – *Результати дослідження за методом хронічної реакції печінки (HRP) показали значне покращення* [3]. До проблем перекладу наукової літератури можна віднести вживання у науковому тексті абrevіатур, які позначають декілька термінів у різних галузях [4, с. 173–174]. Не менш важливою є неоднозначність термінів і термінологічних сполучень, відсутність перекладних відповідників для нових термінів-неологізмів, а також національна варіативність їх тлумачення: *Blockchain technology is transforming various industries* – *Технологія блокчейн (розподіленої бази даних) трансформує різні галузі* (комбінування запозичення та пояснення). Окрему увагу слід приділити семантичному словотворенню, коли існуючим словам у тексті надається нове значення. Багатозначність термінів і відмінності їхнього тлумачення у різних науках, залежно від контексту або типу обладнання, додають перекладу додаткової складності.

Ще однією проблемою є використання термінів, які ще не зафіксовані у словниках або довідниках, що ускладнює їх правильне розуміння та переклад. Інтернаціональні слова, які на перший погляд мають схоже звучання у різних мовах, також можуть створювати труднощі через відмінності їхньої семантики або стилістичного забарвлення. У такій ситуації перекладач має покладатися на контекст, що допомагає ліквідувати багатозначність і конкретизувати значення термінів: *The term "load" in engineering often refers to mechanical stress, but in IT, it may mean data traffic* – Термін «навантаження» в інженерії стосується механічного навантаження, а в ІТ – трафіку даних (конкретизація через контекст) [3].

До жанрово-стилістичних труднощів перекладу належать розбіжності у вживанні слів, граматичних форм і структур, що притаманні певним галузям знань. Наприклад, у науково-технічних текстах часто використовуються метафоричні терміни, фразеологізми або кліше, які вимагають особливої уваги під час перекладу. Для української мови важливим є не лише адекватне відтворення змісту, але й дотримання стилістичних і жанрових норм, характерних для наукового викладу. Наприклад, є проблеми передачі стилістичних особливостей (*relationships with others bestow a fundamental context*) [10], оскільки в англійській мові використовуються розгорнуті конструкції, які в українській мові потрібно передавати компактніше, зберігаючи науковий стиль, тому в українській мові використовується структуризація речення;

Запорукою якісного перекладу є не лише знання мови, але й розуміння предметної галузі, до якої належить текст. Перекладач повинен не просто механічно запам'ятовувати терміни, а й усвідомлювати їх суть, бути обізнаним із явищами, процесами та механізмами, про які йдеться у тексті. Без цього навіть найретельніше виконаний переклад може містити грубі помилки. Щоб переклад був якісним, важливо звертати увагу на заголовки, структуру та синтаксичну побудову тексту. Перекладач має розуміти смислові відношення між реченнями, значення метатекстових елементів, які організовують текст, і враховувати розбіжності в синтаксичній системі мови оригіналу та української мови. Це дозволяє уникнути втрати сенсу або неточностей у передачі інформації [7, с. 188–189]. У перекладацькій практиці часто використовується технічний переклад тексту, у ході якого перекладач має досягнути точного використання лексем, уникнути відхилення від формулювання авторської думки. Під час такого перекладу використовуються буквальні, змішані, семантичні й трансформовані запозичення, скорочення тощо.

Учені констатують, що найбільше проблем виникає при перекладі лексики, що зумовлено динамізмом лексичного складу мови. Терміни, які мають еквіваленти у рідній мові, відіграють важливу роль при перекладі. Вони служать опорними пунктами у тексті, від них залежить розкриття значення інших слів, вони дають можливість з'ясувати характер тексту. Якість перекладу науково-технічних текстів залежить від особливостей цього виду літератури, рівня мовної й загальної технічної та наукової підготовки особи, яка займається перекладом. У синтаксичному відношенні труднощі перекладу наукових текстів зумовлені наявністю поширених складнопідрядних речень, які під час перекладу потребують їх грамотного поділу на прості речення із дотриманням граматичних норм мови перекладу [2, с. 138–140].

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямі

У результаті проведеного дослідження встановлено, що переклад наукових текстів є складним багаторівневим процесом, який вимагає від перекладача не лише досконалого знання мови оригіналу й мови перекладу, а й глибокого розуміння предметної галузі, до якої належить текст. Основною умовою досягнення адекватності перекладу є врахування як лексичних, так і стилістичних особливостей вихідного матеріалу.

Лексичні особливості перекладу наукових текстів полягають у виборі точних термінів, уникненні багатозначності, використанні калькування, дотриманні лексичної відповідності, а також у вмілому застосуванні перекладацьких трансформацій — транслітерації, транскрибування та описового перекладу. Саме ці прийоми забезпечують точність, еквівалентність і зрозумілість перекладу для цільової аудиторії. Врахування лексичних особливостей перекладу наукового тексту досягається через дослівний або еквівалентний переклад наявних у тексті оригіналу термінологічних та інших лексем. Найчастіше під час перекладу іншомовного наукового тексту перекладач добирає у мові перекладу найбільш точний відповідник, тобто еквівалент тієї чи іншої лексеми. Водночас важливим є дотримання стилістичних норм, до яких належать об'єктивність і нейтральність викладу (уникнення емоційно забарвленої лексики й оціночних висловлювань), термінологічна однорідність (послідовне використання термінів, щоб уникнути дезорієнтації читача), а також логічність і стислість викладу (чітка структура тексту, відсутність надмірної інформації). Не менш важливим є збереження авторського стилю, правильне відтворення скорочень та позначень відповідно до стандартів мови перекладу.

Стилістичні особливості перекладу наукових текстів зумовлені необхідністю збереження об'єктивності, нейтральності викладу, термінологічної однорідності, логічності та стислість структури тексту. Від перекладача вимагається вміння передати авторський стиль, уникнути емоційно забарвленої лексики та забезпечити дотримання стандартів наукової мови перекладу.

Встановлено, що головними труднощами перекладу наукових текстів є розбіжності у синтаксичних, морфологічних та граматичних структурах англійської й української мов, відсутність усталених відповідників для нових термінів, багатозначність лексем, а також особливості перекладу аббревіатур і неологізмів. Для їх

подолання ефективним є застосування різних видів перекладацьких трансформацій — генералізації, конкретизації, членування речень, перестановок і заміни частин мови.

Отже, якісний переклад наукових текстів можливий лише за умови дотримання комплексного підходу, що поєднує лексичну точність, стилістичну відповідність і наукову обґрунтованість перекладацьких рішень. Адекватність перекладу визначається мірою збереження змісту, функцій та стилістичних характеристик оригіналу при повній відповідності нормам української наукової мови. Перекладач має виступати не лише як мовний посередник, а як фахівець, здатний забезпечити точне, логічне й науково виважене відтворення іншомовного тексту.

Література

1. Верещак А. Перекладацькі трансформації як засіб досягнення еквівалентності перекладу англomовного науково-технічного тексту українською мовою. URL: <http://www.vtei.com.ua/doc/2022/03102022/2/12.pdf>
2. Гаргаун В. В., Вінниченко М. Ю. Основні труднощі сучасного перекладу науково-технічної літератури. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія*. 2018. № 37. Том 4. С. 138–140.
3. Дмитренко О. В., Стрільчук О. С., Рибалко М. С. Особливості застосування граматичних перекладацьких трансформацій при перекладі науково-технічного тексту нафтової галузі. URL: <https://reposit.nupp.edu.ua/handle/PoltNTU/5797>
4. Єременко А. А. Труднощі перекладацького аспекту англomовного науково-технічного тексту. *Науковий простір: аналіз, сучасний стан, тренди та перспективи: матеріали конференцій МНЛ (16 червня 2023 р., м. Київ)*. С. 173–174.
5. Зубач О. А., Мельничук О. Я. Науково-технічні тексти: перекладознавчий аспект. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського*. 2024. № 3. Ч. 1. Т. 35 (74). С. 95–100.
6. Кабаченко І. Л., Хуртак І. В. Особливості перекладу тексту науково-технічного стилю. *Science and Education in Progress: Proceedings of the 1st International Scientific and Practical Conference (October 26–28, 2022)*. Dublin, Ireland. С. 177–184.
7. Ключник О., Грицик Г. Труднощі науково-технічного перекладу. *Проблеми та перспективи розвитку науки на початку третього тисячоліття у країнах СНД: матеріали V Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції*. Переяслав-Хмельницький, 2012. С. 187–189.
8. Москалюк О. В. Специфіка перекладу науково-технічних текстів та особливості їх сприйняття. *Закарпатські філологічні студії*. Вип. 14. Том 2. С. 103–107.
9. Рудь І. А. Жанрово-стилістичні особливості перекладу англomовних юридичних документів. *Мовознавство. Компаративні дослідження слов'янських мов і літератур*. 2010. Спеціальний випуск. С. 118–123.
10. Homan K. J., Kong J. Self-acceptance in mid to late life: Lingering effects of childhood maltreatment and positive contributions of warm and supportive relationships. *Journal of Adult Development*. №31(3). 2024. С. 227–236. URL: <https://midus.wisc.edu/findings/pdfs/2738.pdf>
11. Lu Q., Wang B., Zhang R., Wang J., Sun F., Zou G. Relationship between emotional intelligence, self-acceptance, and positive coping styles among Chinese psychiatric nurses in Shandong. *Frontiers in psychology*. №13. 2022. URL: <https://www.frontiersin.org/journals/psychology/articles/10.3389/fpsyg.2022.837917/full>
12. Ng R., Allore H. G., Levy B. R. Self-acceptance and interdependence promote longevity: Evidence from a 20-year prospective cohort study. *International journal of environmental research and public health*. №17(16). 2020. URL: <https://www.mdpi.com/1660-4601/17/16/5980/pdf>
13. Sansinenea E., Asla N., Agirrezabal A., Fuster-Ruiz-de-Apodaca M. J., Muela A., Garaigordobil M. Being yourself and mental health: Goal motives, positive affect and self-acceptance protect people with HIV from depressive symptoms. *Journal of Happiness Studies*. №21(2). 2020. P. 593–612. URL: <https://link.springer.com/article/10.1007/s10902-019-00098-7>
14. Thi Kim Anh Dang, Gary Bonar, Jiazhou Yao. Professional learning for educators teaching in English-medium-instruction in higher education: a systematic review. URL: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/13562517.2020.1863350#abstract>

References

1. Vereshchak, A. (2022). *Perekladatski transformatsii yak zasib dosiahnennia ekvivalentnosti perekladu anhlovmovnoho naukovotekhnichnoho tekstu ukrainskoiu movoiu* [Translation transformations as a means of achieving equivalence in translating English scientific and technical texts into Ukrainian]. Retrieved from <http://www.vtei.com.ua/doc/2022/03102022/2/12.pdf>
2. Hargahun, V. V., & Vynnychenko, M. Yu. (2018). Osnovni trudnoshchi suchasnoho perekladu naukovotekhnichnoi literatury [Main difficulties of modern translation of scientific and technical literature]. *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Seriya: Filolohiia*, 37(4), 138–140.
3. Dmytrenko, O. V., Strilchuk, O. S., & Rybalko, M. S. (2022). *Osoblyvosti zastosuvannia hramatychnykh perekladatskykh transformatsii pry perekladi naukovotekhnichnoho tekstu naftovoiu haluzi* [Features of grammatical translation transformations in scientific and technical texts of the oil industry]. Retrieved from <https://reposit.nupp.edu.ua/handle/PoltNTU/5797>
4. Yeremenko, A. A. (2023). Trudnoshchi perekladatskoho aspektu anhlovmovnoho naukovotekhnichnoho tekstu [Difficulties of translating English scientific and technical texts]. In *Naukovyi prostir: analiz, suchasnyi stan, trendy ta perspektivy* (pp. 173–174). Kyiv.

5. Zubach, O. A., & Melnychuk, O. Ya. (2024). Naukovo-tekhichni teksty: perekladoznavchyi aspekt [Scientific and technical texts: Translation studies aspect]. *Vcheni zapysky Tavriiskoho natsionalnoho universytetu imeni V. I. Vernadskoho*, 35(74)(1), 95–100.
6. Kabachenko, I. L., & Khurtak, I. V. (2022). Osoblyvosti perekladu tekstu naukovo-tekhnichnoho styliu [Features of scientific and technical text translation]. In *Science and Education in Progress: Proceedings of the 1st International Scientific and Practical Conference* (pp. 177–184). Dublin, Ireland.
7. Kliuchnyk, O., & Hrytsyk, H. (2012). Trudnoshchi naukovo-tekhnichnoho perekladu [Difficulties of scientific and technical translation]. In *Problemy ta perspektyvy rozvytku nauky na pochatku tret'oho tysiacholittia u krainakh SND: materialy V Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi internet-konferentsii* (pp. 187–189). Pereiaslav-Khmelnytskyi.
8. Moskaliuk, O. V. (n.d.). Spetsyfika perekladu naukovo-tekhnichnykh tekstiv ta osoblyvosti yikh spryniatia [Specifics of translating scientific and technical texts and their perception]. *Zakarpatski filolohichni studii*, 14(2), 103–107.
9. Rud, I. A. (2010). Zhanrovo-stylistychni osoblyvosti perekladu anhlovnykh yurydychnykh dokumentiv [Genre and stylistic features of translating English legal documents]. *Movoznavstvo. Komparatyvni doslidzhennia slovianskykh mov i literatur*, Special Issue, 118–123.
10. Homan, K. J., & Kong, J. (2024). Self-acceptance in mid to late life: Lingering effects of childhood maltreatment and positive contributions of warm and supportive relationships. *Journal of Adult Development*, 31(3), 227–236. Retrieved from <https://midus.wisc.edu/findings/pdfs/2738.pdf>
11. Lu, Q., Wang, B., Zhang, R., Wang, J., Sun, F., & Zou, G. (2022). Relationship between emotional intelligence, self-acceptance, and positive coping styles among Chinese psychiatric nurses in Shandong. *Frontiers in Psychology*, 13. Retrieved from <https://www.frontiersin.org/journals/psychology/articles/10.3389/fpsyg.2022.837917/full>
12. Ng, R., Allore, H. G., & Levy, B. R. (2020). Self-acceptance and interdependence promote longevity: Evidence from a 20-year prospective cohort study. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 17(16). Retrieved from <https://www.mdpi.com/1660-4601/17/16/5980/pdf>
13. Sansinenea, E., Asla, N., Agirrezabal, A., Fuster-Ruiz-de-Apodaca, M. J., Muela, A., & Garaigordobil, M. (2020). Being yourself and mental health: Goal motives, positive affect and self-acceptance protect people with HIV from depressive symptoms. *Journal of Happiness Studies*, 21(2), 593–612. Retrieved from <https://link.springer.com/article/10.1007/s10902-019-00098-7>
14. Dang, T. K. A., Bonar, G., & Yao, J. (2020). Professional learning for educators teaching in English-medium instruction in higher education: A systematic review. *Teaching in Higher Education*. Retrieved from <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/13562517.2020.1863350>